

LEONTYNE PRICE

marija barbieri

Jedna od najvećih pjevačica druge polovice dvadesetoga stoljeća - američka sopranistica Leontyne Price, navršila je devedeset godina. Rođena je 10. veljače 1927. godine u Laurelu u državi Mississippi. Kako je velik njezin talent bio, najbolje potvrđuje činjenica da je zahvaljujući njemu uspjela preći sve rasne i društvene barijere - što danas i ne izgleda tako teško jer je i bivši američki predsjednik bio Afroamerikanac, ali u doba djetinjstva Leontyne Price bilo je to gotovo nezamislivo.

Rođena je u siromašnoj obitelji, no kako je već zarana pokazala veliku glazbenu nadarenost, uspjela je dobiti stipendiju za školovanje, najprije u državi Ohio pa potom i na prestižnoj Juilliard School of Music u New Yorku. Ondje ju je prihvatila Florence Page Kimball. S njom je ostala povezana tijekom cijele svoje sjajne karijere i pomno je slušala njezine savjete. Prvi se put predstavila javnosti 1951. godine kao Alice Ford u Verdijevu „Falstaffu“ u produkciji Juilliarda. Nakon toga nastupala je u školskoj produkciji s družinom pjevača Afroamerikanaca. Zatim je krenula u Europu i sudjelovala u izvedbama opere „Porgy i Bess“ Georgea Gershwina. Godine 1957. pjevala je u San Franciscu Madame Lidoine u operi „Razgovori karmelićanki“ Francisa Poulenca, što smatra svojim profesionalnim debijem. Slijedila je suradnja s Herbertom von Karajanom i prvi nastup u Bečkoj državnoj operi u ulozi Pamine u Mozartovoj „Čarobnoj fruli“. Za

njom je došla „Aida“, u kojoj je ubrzo postala pojam, nedostižan pjevački i scenski uzor. U siječnju 1961. godine bila je sudionica opernog događaja koji ulazi u povijest - s Francom Corellijem nastupila je prvi put u Metropolitanu. Opera je bila „Trubadur“. Četrdeset minuta trajale su ovacije dvama protagonistima, a jedan od njih bila je umjetnica obojene puti, za tadašnju Ameriku još jedna senzacija. Kritičari su je obasuli najlaskavijim epitetima, od kojih se najmaštovitijim čini „Stradivari među pjevačima“. U drugome je pisalo: „Njezin topao glas uzdiže se u srebrnastim preljevima... Crescenda, decrescenda i legati ne mogu se ni s čime usporediti. Izvanredno muzikalno fraziranje divno je u svojem oblikovanju i bogatstvu...“. Senzacionalan uspjeh prvog metropolitanskog nastupa 34-godišnje Leontyne Price i njezina partnera Franca Corellija odjeknuo je daleko izvan američkih granica. Karajan ih je sljedeće, 1962. godine izabrao za svoj, također senzacionalni, „Trubadur“ na Salzburškim svečanim igrama. Postavu iz snova nadopunili su Ettore Bastianini i Giulietta Simionato.

Toplina glasa Leontyne Price, njegov velik opseg, osebujna boja, njena izvanredna tehnika i iskonska muzikalnost, što se očituje u umjetnosti fraziranja i nepogrešivom osjećaju za stil, odmah su je uvrstili u vodeće vokalne umjetnice vremena. Taj čuveni glas bio je u osnovi lirski, naravno, s određenom težinom i tu lirsku kvalitetu u njemu sačuvala je do kraja karijere. S njim je mogla učiniti sve, izraziti svaku nijansu, cijelu paletu boja. Osobito je njegovala visoki registar ispravno smatrajući da se od soprana, kao i od tenora, traži izvrstan visoki registar i da je uzalud sve drugo. „Visine ili imate ili nemate. A kad ih nemate, što ćete pjevati?!“ -

govorila je. „A kad izgubite sposobnost da nijansirate glas, izgubili ste je zauvijek, ona se ne može vratiti.“

Karijera Leontyne Price odvijala se bez zastoja, u stalnom usponu, nije trajala ni kratko ni dugo, taman toliko da ostane zapamćena ne samo kao veličanstvena umjetnica nego i kao inteligentna pjevačica izraženog zdravog razuma. Zanimljive su neke njezine opservacije izložene u uglednom američkom časopisu „Opera News“ prigodom povlačenja s operne scene. Što je mislila o glasu koji je u krajnjoj liniji ipak osnovna kvaliteta opernog pjevača i kakav je bio njezin pogled na razvoj karijere: „Glas je nešto posve posebno. On je nježan kao cvijet koji treba brižno njegovati da latice ne bi uvenule, posušile se i otpale. Poručila bih mladima da to uvijek imaju na umu, kao i činjenicu da je vrlo važno znati što učiniti i kada. Trebaju biti svjesni toga da je njihov talent u njihovim rukama i da isključivo o njima ovisi kako će njime raspolagati. Važno je što prije upoznati svoj glas, svoje mogućnosti i svoju osobnost. Naravno, vrlo često i na pogreškama, ali i na njima se uči. Važno je da se one ne ponavljaju. Ja sam znala reći: NE, i zato sam došla do ovih godina karijere ne znajući za velike krize. Malih je bilo, kao i kod svakoga, ali nisu bile takve da bi ugrozile moju karijeru. Prevelik uspjeh na početku vrlo je opasan. Opijeni pozivima mislite da možete sve, da ste stigli do onoga čemu svatko teži, to jest da možete prihvatiti sve sjajne pozive. A zapravo to nije istina. Događaji su došli do vas, a vi niste u stanju svladati ih a da neprestano ne ulažete svoj maksimum. A to je propast.“

Karijera Leontyne Price tekla je briljantno sa sve novim i većim uspjesima. U njoj je bilo nekoliko važnih događaja koji su je usmjerili u

određenom smjeru ili su, pak, bili osobito važni u gledanju na opernu umjetnost u Sjedinjenim Američkim Državama. Iako je velika *mezzosopranistica* Marian Anderson 7. siječnja 1955. godine odškrinula vrata pjevačima obojene puti u newyorškome Metropolitanu, a ona, Leontyne Price, samo ih zadržala otvorenima, činjenica je da je upravo njezin nastup u televizijskom prijenosu „Tosce“ 1955. godine bio i prvi nastup jednoga pjevača obojene puti u operi na američkom nacionalnom televizijskom kanalu.

Za razliku od mnogih pjevača današnjice koji često prihvaćaju uloge koje su iznad njihovih objektivnih mogućnosti (zbog visokih honorara?) Leontyne Price je odbijala ponuđeno ako je smatrala da joj uloga ne odgovara. Mnogo puta rekla je NE, Karajanu, Levineu, Soltiju, ne zato što ne bi bila željela surađivati s njima, nego jednostavno zato što je znala da joj uloga koju joj nude, *ne leži*. Predlagali su joj Abigaille u „Nabuccu“. Smatrala je da bi ona za nju bila vokalno samoubojstvo. Karajan je želio raditi s njom „Salomu“, jer dirigenti žele afirmiranog pjevača za svoj uspjeh. Da je rekla DA za Salomu, bila bi, kako je mislila, Saloma za jednu večer, a on bi i dalje ostao velik jer dirigent nikada ne gubi. Nije prihvatila ni Maršalicu u „Kavaliru s ružom“, ali iz drugih razloga. Uloga joj je glasovno odgovarala, ali osjećala je da za nju nije dovoljna samo glasovna karakterizacija nego treba biti i scenski savršeno razrađena, a ubrajala je sebe u pjevače koji svoj maksimum postižu u vokalnom bojenju lika. Znala je da će je uspoređivati s velikim Maršalicama. Nije se bojala usporedbi, ali tamo gdje je znala da ih može izdržati. Boriti se s velikim interpretkinjama Maršalice bila bi za nju

unaprijed izgubljena bitka. Mislila je da nije idealna za Mozarta, ali obožavala je njegovu glazbu, koju je njegovala još u danima studija. Upravo jedan Mozartov lik - Donnu Annu u „Don Giovanniju“, koju je interpretirala i na Salzburškim svečanim igrama pod ravnanjem Herberta von Karajana, smatrala je jednom od najbravuroznijih uloga u opernoj literaturi. Doživljavala je svoj glas kao „mek, topao instrument s vrlo malo metala u njemu“ i zbog toga osjećala da joj nema mjesta u Wagnerovu repertoaru, osim, naravno, za pojedine prizore, kao što je Brünnhildin završni pjev ili Izoldina ljubavna smrt. Bila je zadovoljna svojim verdijanskim heroinama u kojima su dolazile do punog izražaja sve njezine najbolje kvalitete i koje je izrađivala do perfekcije.

Leontyne Price postala je simbolom glazbene Amerike koja joj je dodijelila svoja najviša odličja: najviše civilno odličje Predsjedničku medalju slobode, počasno znamenje Kennedy Centrea za umjetničko djelovanje, prvu Medalju umjetnosti, doktorat Harvardskog sveučilišta i članstvo u Američkoj akademiji znanosti i umjetnosti. Dakle, sve najveće počasti koje su to važnije jer je njihova nositeljica bila Afroamerikanka. Ne treba ni istaknuti da je bila ljubimica publike. Posve je prirodno izabrana za otvorenje nove zgrade Metropolitana u Lincoln Centreu 1966. godine. Samuel Barber namijenio joj je ulogu Kleopatre u svojoj za tu prigodu skladanoj operi „Antonije i Kleopatra“.

Leontyne Price oprostila od scene kao Aida 4. siječnja 1985. godine u Metropolitanu, kući svojih trijumfa, u kojoj je postala „više od pjevačice“ - nacionalnim simbolom. Televizija je to slavlje izravno prenosila. Zanimljivo, tada je prvi put u životu osjetila da su je potpuno

prihvatili, ne samo kao umjetnicu nego u određenom smislu kao simbol pionirskog pothvata, što je povećalo njezinu umjetničku i životnu odgovornost.

LEONTYNE PRICE DISKOGRAFIJA:

S. Barber: Antony and Cleopatra

J. Diaz, L. Price, Metropolitan Opera Orchestra, T. Schippers
Metropolitan Opera 811357018231

G. Bizet: Carmen

L. Price, R. Merrill, Wiener Philharmoniker, H. Karajan
RCA Red Seal 7573672 (3 CD)

G. Gershwin: Porgy & Bess

W. Warfield, L. Price, C. Calloway, RIAC Orchestra, A. Smallens
Audite 23405 (2 CD)

W. A. Mozart: Don Giovanni

E. Wächter, L. Price, E. Schwarzkopf, Wiener Philharmoniker, H. Karajan
Editop PO 002 (3 CD)

G. Puccini: Tosca

L. Price, G. di Stefano, G. Taddei, Wiener Philharmoniker, H. Karajan
DECCA 639 002 (2 CD)

R. Strauss: Four Last Songs

L. Price, NPO, E. Leinsdorf
Sony 88697712872

G. Verdi: Aida

L. Price, J. Vickers, R. Merrill, The Ambrosian Chorus, NPO, Z. Mehta
Decca 417 416 (3 CD)

G. Verdi: Il Trovatore

F. Corelli, L. Price, T. Stratas, Metropolitan Opera Orchestra, F. Cleva
Sony 88697910062 (2 CD)

G. Verdi: Il Trovatore

P. Domingo, L. Price, R. Merrill; Rome Opera, G. Solti
RCA 74321 39504 (2 CD)

G. Verdi: Messa da Requiem

L. Price, F. Cossotto, L. Pavarotti, Scala Orchestra & Chorus, H. Karajan
DG 466 509